HET OUDE RUSLAND VERKENNEN! CAMPERREIS MET UNIEKE CULTUURSCHATTEN, ZOALS NERGENS TER WERELD!

We gaan met de camper naar Rusland, het land van het Rode Plein in Moskou en de Hermitage in Sint Petersburg. Het land, dat we slechts kennen van beelden van militaire parades, kleurrijke kerken met gouden koepels en arme dorpen in eindeloze toendra's. Het land van tsaren, de Russische Revolutie en het communisme. We weten er weinig van. Maar als we Hans Schrijen van Expedition Far East over het land horen vertellen en de prachtige foto's zien, besluiten we ter plekke met de reis Het Oud Rusland Verkennen mee te gaan.

Tekst: Trudy Wehrmeijer - Slak op reis
Fotografie: Nancy Verheijen en Hans Schrijen

Oud Rusland

Lang voordat Moskou en Sint-Petersburg in het oude Rusland belangrijke steden werden, was de ring van steden en kloosters ten noordoosten van Moskou en langs de Wolga al machtig. Na Vladimir en Suzdal reizen we verder naar de steden van de Gouden Ring Kostroma, Yaroslavl en bedevaartsoord Sergiev Posad. De rit van Suzdal naar Kostroma voert door het platteland van Rusland. In het golvende landschap passeren we weer houten huizen, weiden, akkers en berken- en naaldbossen. Spectaculair is het allemaal niet maar de rit over de smalle en vaak slecht onderhouden tweebaanswegen geeft ons op deze zonnige zondag wel een indruk van dit uitgestrekte land.

Kostroma

Hoewel we rijdend door Kostroma nog wel het oude handelscentrum met zijn galerij zien, stoppen we pas bij Kostroma's grootste trots: het prachtig aan de Wolga liggende Hypathiosklooster. Ook dit klooster heeft weer een fraaie kathedraal met vijf gouden koepels. Dee kerk houdt streng vast aan de religieuze principes en dat betekent dat vrouwen in broek niet zijn toegestaan. Maar geen nood, er is gezorgd voor een flinke hoeveelheid lange wikkelschorten, die vrouwen mogen omslaan. Dat we het hoofd moeten bedekken, zijn we inmiddels wel gewend en zo dus passend gekleed, bezoeken we ook deze kathedraal. Wederom zien we een overvloed aan iconen en een met vele kleurige fresco's versierde kerk. Helaas mag je er niet fotograferen. »

Kerk van de Verlosser op het Bloed

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 63 15-02-19 01:50

Kastroma was vroeger een centrum van linnenindustrie en de kraampjes en winkeltjes rondom het klooster spelen daar op in door allerlei linnen kleden, sjaals en kleding aan te bieden. Zij lijken daarbij vooral te mikken op de toeristen op de grote passagiersschepen, die cruises op de Wolga verzorgen.

Hermitage

Yaroslov

Ook in Yaroslov is een klooster, het Verlosserklooster, de belangrijkste bezienswaardigheid. We lopen er de kerk binnen maar mooier vinden we het bijbehorende museum waar kunstschatten zijn te bewonderen. Behalve de onvermijdelijke iconen vinden we hier vooral prachtige goud gesmede aureolen om de iconen mee op te sieren en fraai met ragfijne kraaltjes en parels versierd borduurwerk. Een klimpartij de klokkentoren op geeft een prachtig uitzicht over de stad met nog meer kerken en de rivier. We wandelen door het park en langs de brede Wolga. Het ziet er allemaal fraai onderhouden uit met bloemperken en spuitende fonteinen. Dit in tegenstelling tot de toegangsweg tot de stad, die een slalom vereiste langs kuilen en gaten.
De periode van 1 mei tot 9 mei is belangrijk in Rusland en een week van parades. In Yaroslov zien we daar een stukje van in de vorm van een kranslegging bij een monument door jongeren, militairen en kinderen.
We passeren diverse kerken, die ook hier vaak in vorige eeuwen door rijke handelaren zijn neergezet. De mooiste kerk in deze stad vinden we de kerk van de Profeet Elia, midden in de oude stad. Ook in deze kerk is geen stukje muur onbenut gelaten en is alles versierd met ontelbare fresco's, die niet alleen verhalen uit de Bijbel weergeven maar ook het leven van alledag. Kerkgangers hoeven zich tijdens een lange dienst niet te vervelen, zoveel is er in de taferelen te bekijken. We ontwaren er onder andere afbeeldingen van oogsten en een vrouw, die haar kind de borst geeft. Overigens blijkt Yaroslov ook een gezellige stad met tal van leuke restaurantjes.

Izaäkkathedraal

Sergiev Posad

Na alle kerken en kloosters, die we langs de Gouden Ring hebben gezien wacht nog Sergiev Posad, waar de gouden en kleurige koepels van het Drievuldigheidsklooster de eerdere kerken en kloosters nog lijken te overtreffen. Veel, groots, glanzend en meeslepend zijn trefwoorden voor dit kloostercomplex met tal van kerken binnen de witte muren. Het staat op de UNESCO Werelderfgoedlijst en geldt als het beroemdste en belangrijkste van alle Russische kloosters. Aan al het blinkende goud zou je niet zeggen dat het ooit is

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 64 15-02-19 01:50

gesticht als kluizenaarsoord. Onder tsaar Peter I werd het klooster echter steeds rijker en machtiger en zou dit enige eeuwen blijven. Na de Oktoberrevolutie in 1917 werd het klooster geconfisqueerd maar na de Tweede Wereldoorlog werd het weer teruggegeven aan de Russische-Orthodoxe kerk. Het fungeerde tot 1988 als zetel voor de Patriarch, zoals in de RK-kerk het Vaticaan de zetels is van de Paus. Nog altijd trekt het klooster duizenden pelgrims. We zien ze flessen vullen met heilig water en zien ze in een van de kerken eerbiedig een schrijn kussen. We kijken in de imposante kathedraal met zijn gouden en blauwe koepels maar overweldigd voelen we ons vooral in het langwerpige refter met zijn beschilderde plafonds. Midden op het kloosterterrein staat een fraaie klokkentoren, die ook alweer geldt als de mooiste van het land. Al met al ziet het gehele complex met kerken, koepels en torens er uit als een kleurige illustratie van een Russisch sprookje.

Het leven van alledag

Opvallend in bijna alle steden, die we hebben bezocht is de opmars van Amerikaanse fastfoodketens. Kentucky Fried Chicken, Burger King en Mac Donalds zijn in Rusland ingeburgerd en populair. Waar we deze zaken, ondanks opschriften in cyrillisch schrift, goed herkennen, is dat voor veel winkels vaak moeilijker. Winkels zien er gesloten uit en hebben meestal geen etalages, waardoor het raden is wat er binnen wordt verkocht. Aan het straatbeeld te zien zal dit hedendaagse kleding en schoeisel zijn. Dit staat dan weer in schrille tegenstelling tot het materieel van de busmaatschappij; dat lijkt soms regelrecht uit de jaren ‘60 van de vorige eeuw te komen. Supermarkten vinden we moeilijk te vinden. Vaak worden dagelijkse levensmiddelen in kleine winkeltjes verkocht, die soms lastig als zodanig herkenbaar zijn. Ook ‘missen’ we – zeker in de steden – het gemixte straatbeeld dat we kennen van West-Europa. We hebben hier (maar ook niet in Moskou) niet of nauwelijks mensen gezien van Afrikaanse, Arabische of Aziatische afkomst, behoudens groepen Chinese toeristen.
We haasten ons de volgende dag niet en brengen nog een halve dag door in Sergiev Posad. Een aantal reisgenoten is vroeg opgestaan om in een van de kathedralen in het kloostercomplex een vroege dienst bij te wonen. Dat lukt ten dele. Hoewel de vrouwen keurig het haar hebben bedekt en devoot het hoofd buigen als de dienst daar om vraagt, worden zij toch als toeristen herkend en het bijwonen van een dienst is niet de bedoeling. Dat is jammer, want het gezang (zonder muzikale begeleiding) klinkt prachtig en indrukwekkend en het is bovendien heel bijzonder om de gouden deuren in de iconenstase open te zien gaan en de Patriarch uit de gouden bogen daar achter te zien komen. Zelf houden we het bij nogmaals een wandeling door het complex en verbazen we ons over de gigantische hoeveelheid Chinese toeristen, die letterlijk met tientallen bussen worden aangevoerd.

Bevrijdingsdag

Het is vandaag 9 mei en dat is in Rusland Bevrijdingsdag. Het is een feestdag die de Russen serieus nemen De enorme bekende parade op het Rode Plein in Moskou, waarbij tanks en andere legervoertuigen worden getoond en regimenten militairen in strakke slagorde voorbij komen, is hier op een groot televisiescherm in de buitenlucht te volgen. Klokke 12 uur wordt dit onderbroken voor een strak geregisseerd programma van plechtige muziek en de officiële kranslegging door verschillende militairen, hoogwaardigheidsbekleders en groepen, gevolgd door het leggen van vooral rode anjers door de bevolking. Een indrukwekkend schouwspel om mee te maken.
Afstanden zijn groot in Rusland. Zo ligt het kloostercomplex van Sergiev Posad zo’n 780 kilometer van Sint-Petersburg, onze volgende bestemming. We doen er twee halve en een hele dag over om die afstand te overbruggen. De plaatsen Torzjok en Veliky Novgorod vormen beide een »

Icoon Kazankathedraal

Openbaar vervoer in Rusland

Moskou Cathedral Square

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 65 15-02-19 01:50

welkome onderbreking van de lange rit. Dit maakt het reizen met voormalige wereldreizigers zo uniek. Getipt door Vladir en begeleid door Skenia tijdens het voorrijden, komen we op deze bijzondere plaatsen die andere niets vermoedend overslaan.
Na de Bevrijdingsdag-plechtigheden beginnen we vanuit Sergiev Posad aan de lange tocht richting Sint-Petersburg. We merkten het eerder op: het landschap is niet spectaculair. We rijden kilometers langs inmiddels lichtgroen uitgelopen bossen, afgewisseld met kleine nederzettinkjes, waar de (vaak in slechte staat verkerende) houten huizen met omringende tuintjes in een lint langs de weg staan. Een verrassende onderbreking vormt het plaatsje Torzjok,

Kerk van de Verlosser op het Bloed

Sint-Petersburg

Drie dagen staan we met de camper bij een hotel, een paar metrohaltes verwijderd van het centrum van Sint-Petersburg. In die dagen verzetten we tienduizenden stappen en maken vele ritjes met de metro om een beeld te krijgen van deze door tsaar Peter de Grote gestichte stad. We dwalen langs de pastelkleurige paleizen, kijken uit over de Neva en slenteren door de groene parken. Als kers op de taart wandelen we door de tuinen en het paleis van de Peterhof.
Sint-Petersburg is weliswaar al lang niet meer de hoofdstad van Rusland maar heeft wel de allure van een stad, waar tsaren woonden en zich thuis voelden. Ze bouwden er paleizen en lusthoven voor zichzelf, hun familie en hun minnaars of minnaressen. Veel van die gebouwen hebben nu een officiële functie of zijn in gebruik als museum. Je kunt gemakkelijk een aantal dagen langs en in al dat moois doorbrengen en dan nog heb je lang niet alles gezien en beleefd.
Het eerste hoogtepunt is natuurlijk de wereldberoemde Hermitage, gevestigd in het mintgroene Winterpaleis aan de Neva. Hans heeft toegangskaarten geregeld en wijst de weg. Gezamenlijk reizen we er met de metro naar toe. Eenmaal in het museum kiest ieder wat hij/zij wil zien in de enorme collectie. We vergapen ons aan de prachtige statige entree met de Jordaantrap en dwalen met alle andere toeristen door de voormalige crème met gouden paleiszalen met enorme kroonluchters, vergulde tronen en een gouden pauwenklok. Tsarina Catharina de Grote legde de basis voor de enorme kunstcollectie, die in de loop der eeuwen steeds verder is uitgegroeid. Wij beperken ons tot de Hollandse en Vlaamse meesters en bewonderen talloze schilderijen van onder meer Albert Cuyp, Ferdinand Bol, Frans Hals en natuurlijk Rembrandt. Eenmaal weer buiten voelen we ons nietig

Camperreizen

Hermitage

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 66 15-02-19 01:50

Wegen in Rusland

op het enorme Paleisplein.
Om de stad vanuit een ander standpunt te bekijken vertrekken we met een rondvaartboot vanaf de Admiraliteit voor een vaartochtje over de Neva en door de riviertjes en kanalen in de binnenstad. Varend langs de hoge, fraaie gebouwen en onder de bruggen door, kunnen we ons voorstellen dat tsaar Peter ooit geïnspireerd was door Amsterdam.
We slenteren op zaterdag samen met vele Russische families de lange winkelstraat Nevski Prospekt af, langs nog meer paleizen, langs kerken en het Plein der Kunsten. We bewonderen de rijke Jugendstilgevels van het Singergebouw en drinken er koffie in het café. Wederom een prachtige Jugendstilgevel en heerlijke koffie vinden we een stukje verder in een schitterende delicatessenwinkel. We bewonderen van binnen en van buiten de kleurrijke mozaïeken in de Opstandingskerk van de Verlosser, hier ooit gebouwd om de plek te markeren waar tsaar Alexander II is vermoord. De enorme Isaacskathedraal is een andere kerk, waar we onze ogen uitkijken in het enorme interieur. Hier beklimmen we ook 240 treden om vanaf de omloop rond de gouden koepel de stad van bovenaf te bekijken. Overigens zijn kerken hier geen kerken maar musea, waarvoor je een (bescheiden) entree moet betalen. We hoeven de haren hier dan ook niet te bedekken Toch zien we dat sommige Russische vrouwen dat wel doen, net zoals zij een kruisteken maken en devoot naar de iconen knikken. We blijven dat bijzonder vinden in dit atheïstische land.
Net zoveel goud blinkt er op de spitse toren bij de Paulus en Petruskerk, aan de overkant van de Neva. Deze kerk staat midden in een vesting, ooit gebouwd als verdediging tegen de Zweden. Nu is het een geliefd doel voor een zondagsuitje van zowel Russen als toeristen. In de kerk liggen vrijwel alle Romanov-tsaren begraven maar wij hebben geen zin om ons bij de lange rij toeristen aan te sluiten en slaan het interieur van deze kerk over. Net zomin als we zin hebben om geld te betalen om vanaf de muur zicht op de Neva en op de paleizen aan de overkant te hebben. Die hebben we immers al vanaf het water bewonderd.
Veel aristocratischer is de mooie Zomertuin, die tsaar Peter liet aanleggen en die enigszins is geïnspireerd op de tuin van Versailles. Vroeger een verpozingsoord van de tsaar en tsarina is de tuin inmiddels al lang openbaar gebied. Russische families wandelen er met hun kinderen en ook wij vinden het op deze warme meidag heerlijk tussen de bomen. Met een beetje fantasie kun je je voorstellen hoe aristocratische families zich hier vroeger kwamen amuseren, langs de vele beelden wandelden en zich even onbespied waanden in de met groen overhuifde lanen.

Peterhof

Toch was deze relatief bescheiden Zomertuin met klein paleisje tsaar Peter niet genoeg. Zo'n dertig kilometer verderop, aan de Finse Golf, liet hij een schitterend Paleis bouwen en een enorme tuin aanleggen. In dit lustoord stak hij ongetwijfeld familie en vrienden de ogen uit met tientallen vergulde beelden en vele klaterende en spuitende fonteinen. Er is een imposante trap met een cascade aan vallend water en – wat een dikke pret – er zijn een soort Bedriegertjes, onverwacht over de paden spuitende kleine waterbogen. Het bijzondere is dat dit allemaal werkt, borrelt en spuit zonder pompen maar op de kracht van het water zelf.
Binnen persen we ons met horden (Chinese) toeristen door de zalen, daarbij opgejaagd door nors kijkende struise Russische bewaaksters. Het zijn overigens de eerste onvriendelijke Russen, die we deze reis zijn tegen gekomen. Voortgestuwd in de horden vergapen we ons aan de rijkdom, het vele bladgoud, de schilderijen van vooral familieleden, het meubilair en zeker ook aan de prachtig ingelegde houten vloeren. De met eikenhout betimmerde werkkamer van tsaar Peter steekt er eenvoudig bij af. Gelukkig merk je van deze drukte in de tuinen niet veel. Al met al brengen we met plezier vele uren in en bij dit complex door. »

Pelgims in Sergiev Posad

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 67 15-02-19 01:50

Peterhof

Russische bureaucratie

Op de laatste avond van ons verblijf in Rusland beleven we nog een staaltje Russische bureaucratie. Hans heeft een afscheidsdiner geregeld in een restaurant niet ver van de Peterhof en afgesproken dat we met onze campers op het terrein van het restaurant mogen staan. Dat mag weliswaar van de restauranthouder maar de politie maant ons te vertrekken. Waarom? Aan de overkant van de straat ligt, ver van de weg, namelijk een buitenverblijf van Poetin, weliswaar niet zo groot als het zojuist bezochte paleis maar toch ook een aardig optrekje. Of wij met onze campers zijn uitzicht bederven of dat men bang is voor gevaarlijke activiteiten, is niet duidelijk. Wel dat we weg moeten. We verkassen naar een terrein 2,5 kilometer verderop en wandelen terug naar het restaurant. We zitten nog niet aan tafel als blijkt dat we ook daar weg moeten. Hier oefenen namelijk militairen voor de bewaking van het buitenverblijf van Poetin. Uiteindelijk blijkt Poetin er daadwerkelijk te zijn en brengt een militair Hans naar een plek, honderden meters verderop, waar alle campers wel mogen staan. Veel later dan gepland genieten we alsnog van een gezellig afscheidsdiner.
De volgende dag is het nog een kleine 150 kilometer naar de grens, waar de formaliteiten ons deze keer slechts anderhalf uur kosten.

Terugblik

We kijken terug op een bijzondere en interessante reis door een land, waar je vroeger niet kon komen, dat veel tegenstellingen kent en zowel vreemde als bekende aspecten heeft. Het zwaartepunt van deze reis lag echt op de culturele aspecten, de grote steden en de vele kerken en kloosters met hun gouden koepels. Daarnaast was er de tegenstelling met de eenvoudige en vaak armoedige houten huizen op het platteland. Voor de natuur hoef je niet naar deze hoek van Rusland. Het landschap is meestal vlak en biedt naast de houten huizen slechts akkers en soms eindeloze bossen vol naaldbomen en berken.
“Het Oude Rusland Verkennen” is na “Fascinerend Marokko” onze tweede reis met Expedition Far East, een reis waarin het vooral gaat om cultuur. We weten inmiddels dat op reis gaan met Hans en Nancy betekent dat je een reis krijgt, die is gebaseerd op hun eigen reiservaring, gecombineerd met een groot verantwoordelijkheidsgevoel en zo nodig flexibiliteit. Het credo daarbij is ‘individueel waar dat kan en alleen gezamenlijk waar het moet’ (of in ieder geval beter/handiger is). De lastige grensovergangen deden we daarom gezamenlijk, de - in het Russisch toch moeilijk vindbare - overnachtingsplaatsen waren uitgezocht en de eerste verkenning van de metro en het centrum in Moskou en Sint-Petersburg waren begeleid. Reizen met Hans en Nancy betekent wel tips en aanwijzingen krijgen maar geen uitgestippelde excursies. Daarmee was onze persoonlijke vrijheid tijdens deze reis optimaal en konden we de dagen in ons eigen tempo en naar eigen interesse invullen. Dat zij de reis zelf hebben voorgereden, merk je aan de uitgekiende dagindelingen, rijafstanden en de uitgezochte overnachtingsplaatsen. We hadden het zelf (als we dat al hadden gekund in het Russisch) niet beter kunnen uitstippelen.

Fontein bij Peterhof

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 68 15-02-19 01:50

CAMPERINFO

ROUTE EN AFSTAND

De afstand van Vilnius tot Narva bedraagt ongeveer 3.450 km. De route loopt door vijf landen. Afhankelijk van politieke- of extreme weersomstandigheden kunnen zowel het aantal te bezoeken landen als ook de aantal kilometers wijzigen.

VOERTUIG

Een reis door deze landen uit de voormalige Sovjet-Unie kan met alle campers worden gereden. De camper moet natuurlijk in topconditie verkeren. Rijden op diesel is geen must, goede vering en schokbrekers bieden voordelen maar zijn niet dringend noodzakelijk. Een bodemvrijheid van 12 cm is al voldoende. Het is noodzakelijk dat men voor meerdere dagen voor wat betreft eten, sanitair, water en stroom zelfvoorzienend kan zijn.

WEGEN

Het merendeel van de wegen op onze route zijn geasfalteerd. Slechts minder dan 1% van deze reis rijden we over niet geasfalteerde wegen. Vaak zijn de wegen te vergelijken met die van ons in Europa. Enkele wegen verkeren nog in "Sovjet conditie", namelijk opgelapt oud asfalt. De wegen in deze landen hebben vaak veel te lijden door de hoge temperaturen in de zomer en door de extreme winterse omstandigheden.

OVERNACHTEN

In Wit-Rusland zijn nauwelijks campings, dit in tegenstelling tot het gedeelte van Rusland dat we in deze reis doorkruisen. We staan op veilige overnachtingsplekken, op campings, bij hotels, kerken, sportcomplexen of gewoon op een parkeerplaats of iets dergelijks en als het maar even kan in de vrije natuur.

REISORGANISATIE

Het Oude Rusland Verkennen is een 'Individueel Begeleide Avontuurlijke Overland Camper Reis'© van Expedition Far East. Deze reizen zijn juist bedoeld voor camperaars die niet in een groep wil reizen, en bevatten geen excursies.
www.expedionfareast.com

63-69 HET OUDE RUSLAND VERKENNEN deel 3.indd 69 15-02-19 01:50